

BELLPUIG

ARTÀ

PRENSA

11 GENER 1992 Nº 447 - ANY XXXIII - REVISTA QUINZENAL

(150 pts.)

Sant Antoni, "de ses festes, sa més plena"

Hem manllevat un mot de S'Argument d'enguany per titular la portada que presenta cinc dels personatges més característics de la festa: els Obrers, Sant Antoni i els dimonis. El sisè és el poble artanenc, que compareixerà a fer la festa i a fruir-ne intensament. Esperem que el bon temps acompanyi. **Bellpuig** desitja als seus lectors i poble en general unes bones festes. Per a molts d'anys.

Setmana de Natura

Una campanya anual per a la conscienciació popular, i sobretot dels al·lots, de la necessitat de conèixer harmòniament amb la natura i respectar-la.

Nadal, Cap d'Any, Reis

Passaren les festes nadalenques entre bon temps i fredors matinals. I unes fites que es veuen molt concorregudes, com és ara esperar l'any al peu del campanar.

Expedició a la neu

La primera anada a la neu ha estat un èxit total, de participació i de resultats. El grup d'artanencs que hi han acudit s'ho han passat molt bé i parlen de repetir-ho.

El triomf de l'ecologia

La coincidència d'adhesions que suscita el terme ecologia, entesa com a necessitat imperiosa d'harmonitzar l'activitat de l'home a la naturalesa, i no al revés, és tan innegable com generalitzada. Ningú no ho dubta ja. Coincideixen els hotelers i els militants del GOB. Sigui per les motivacions que sigui, però coincideixen i el cercle s'amplia a sectors cada vegada més diversos dels col·lectius humans. Els governs adopten mesures en aquest sentit, promouen i participen en conferències internacionals; es fan estudis d'extraordinària complexitat científica; els parlaments legislen en defensa de la natura; la població occidental, capdavantera en l'agressió indiscriminada i esburbada, és cada cop més conscient de la necessitat d'invertir la tendència.

Cal un canvi radical. La natura no és de l'home, sinó l'home de la natura. En aquest marc, és de lloar la tornada de la Setmana de la Natura amb activitats i perspectives noves, amb propostes pràctiques, possibles i atractives. Només hi falta la resposta participativa de la població. Fonamentalment dirigida als joves i a la població escolar, s'equivocarien els pares de família que en quedassin al marge. No basta creure que la iniciativa és interessant i enviar-hi els fills a participar. En aquestes qüestions que ens interessa inculcar als fills, cal donar exemple i implicar-s'hi al seu costat.

La més plena

Parlam de Sant Antoni, la festa que els artanencs tenim per més important, més autèntica, més nostra.

És curiós veure que el programa d'actes d'enguany no difereix gairebé gens del dels anys passats. Tenint en compte que no s'indica el dia de la setmana, just la xifra de l'any delata que no és el mateix d'altres anys. Aquesta repetició «hauria de» ser motiu d'avorriment, de degeneració de la festa. I passa tot al contrari, per això escrivim, entre cometes, l'«hauria de». La festa de Sant Antoni no demana novetats, sinó confirmació del què ja és conegut, repetició d'allò únic i que cada any es repeteix, que cada any repetim.

Fins i tot poques cançons i gloses de les que es fan cada any a certs foguerons són sentides al cap de pocs anys. Gairebé cap no s'afegeix a les de sempre, passats dos o tres anys. Podria ser que en aquestes cançons circumstancials s'esgotàs tota la dosi de canvi i novetat que estam disposats a digerir cada any.

Si aquesta anàlisi és correcta, la conclusió no pot ser altra que els actes que formen el programa de sempre de la festa inclouen una enorme capacitat d'evocació dirigida cap als sentiments més íntims de la personalitat artanenca. Qui la vulgui definir, o descobrir, hi hauria de gratar. És espectacle, però no és només espectacle. És bulla, però no és només bulla. És religiositat, però no és només religiositat. És tot això, però no és només tot això.

En el canvi d'any, balanç

La secció «Enquesta», una de les més seguides pels nostres lectors, ens sorprèn repetidament quan veim que resulta molt més interessant del que pensàvem. La que publicam en aquest número és un d'aquests casos. Duplicada per aconseguir l'amplitud d'interessos que preteníem polsar, ofereix unes conclusions interessantíssimes que preferim no interferir ni tan sols amb el comentari detallat. En recomanem la lectura atenta per poder captar totes les suggerències que comporta en si.

Obligats sempre a condensar les respostes directes dels enquestats, que parlen més del que cap a l'espai que els podem oferir, ens costa sempre haver de retallar. Hi ha casos en què una frase involuntàriament densa s'ha de reproduir literalment i procuram fer-ho. Altres cal aglutinar en una sola frase molt de matisos escampats en una intervenció més llarga, i també procuram fer-ho.

Amb tot, les conclusions dels temes plantejats a l'edició d'avui són diverses, com ho és la societat artanenca. Ni falten els motius de preocupació, ni les possibilitats d'optimisme. Res no es regala i l'agafa qui la persegueix, sembla que ens diuen els nostres paisans. La vida segueix el seu camí i aquestes aturades per copsar la temperatura de la dinàmica artanenca són tan modestes com eloqüents. I encertades, deim amb tota humilitat, perquè són molts els que es reconeixen en les manifestacions que recollim.

Revista quinzenal

Num. 447, 11 gener 1992

Redacció i administració:

Rafel Blanes, 10 - Artà.

Tel. 83 50 33

Dipòsit legal: PM 57-1969

Redacció:

J. Adrián, J. Amorós, A. Artigues, G. Bisquerra, S. Conesa, M. Dalmau, A. Esteve, J. Esteve, M. Gelabert, A. Genovard, P. Ginard, S. Ginard, B. Jaume, M. Mestre, J. Morey, F. Munar, A. Muñoz, C. Obrador, A. Picazo, J. Sureda, S. Tous, B. Tous, A. Tur, A. Vives.

Administració:

G. Bisquerra, C. i C. Guerrero, Mª A. Sureda, M. Morey, Ll. Forteza, Ana. Mª Moreno, F. Genovard.

Bellpuig no es responsabilitza del contingut dels articles que van firmats.

Imprimeix: Gràfiques Llevant. Ciutat, 55. Artà. tel. 83 66 04

“... i salut, que és el que importa”

Jaume Morey.- Diuen que el millor remei contra la malaltia és... una bona salut. El joc de paraules té la seva explicació: mantenir i potenciar l'estat de salut és la millor recepta contra la malaltia. Això apunta cap a un estil de vida, a uns hàbits de salut, a una disciplina que arriba a ser absolutament bona de dur i que dóna beneficis constants tant a mig com a llarg termini. Es tracta de prevenir-se contra la malaltia.

De la salut ens en solem ocupar quan ens falta, o quan ens perilla. Aleshores correm al metge a cercar la solució màgica en forma de

medicament, de tractament i, no poques vegades, d'un simple consell o de sentir-nos escoltats a l'hora d'explicar les angoixes. I això, naturalment, s'ha de fer: els metges poden aportar aquesta classe de solucions útils i possibles, i seria una inconsciència greu no servir-se'n; però també hi ha qui tot ho confia a aquests mitjans. Un dels metges amb què hem parlat deia que ha tengut pacients que li han dit obertament que els receptàs tot el que volgués, que els fes operar si importava, però que no els privàs de fumar, o de beure, o de menjar sense mesura.

Val més el que guarda que el que cura

El tema de l'informe d'avui és, precisament, intentar aclarir què s'ha de “guardar” per evitar “haver de curar”. Tema complex, que no podem més que encetar, com entendrà fàcilment el lector en llegir les qüestions que s'hi exposen. L'encetam avui, per tant, el tema de la salut, i el reprendrem en altres ocasions.

Què és la salut?

Resposta fàcil: l'absència de malaltia; però aleshores no podem dir que la malaltia és absència de salut. Segons Bartomeu Barceló, l'Organització Mundial de la Salut va tenir problemes per trobar una definició apropiada del terme salut i n'adoptà una per l'estil de “sensació de benestar complet, tan físic com psíquic”. És, per tant, una idea subjectiva, una sensació que s'ha d'experimentar la qual cosa dur a pensar que una persona que se senti malalta, que no senti sana, és ja un malalt que requereix una

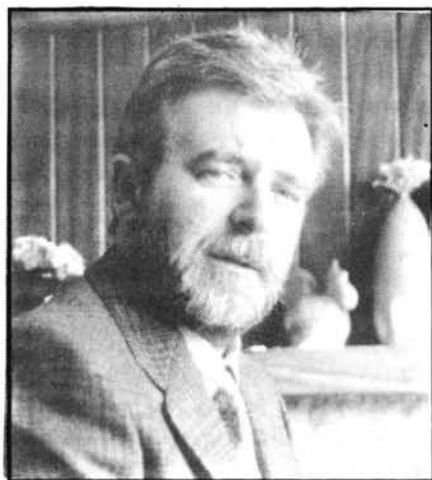
atenció mèdica. Seria llò que més que malalties, el que hi ha són malalts.

Guillem Roser remarca la relativitat d'aquest concepte perquè “una persona pot estar malalta i no tenir-ne la sensació, no saber-ho”. És clar que un dia aquesta malaltia covada li provocarà uns símptomes que el duran a la consulta del metge.

En mans del metge

El tractament que se li pugui donar no és mai absolutament inofensiu, tot i que el cos se'n pugui recuperar de tot, gairebé del tot, o més o menys, a la llarga. Altres tractaments poden ser ja per a tota la vida o, fins i tot, inútils.

El Dr. Barceló insisteix que “La salut sempre és un tema subjectiu i la primera reacció del metge quan una persona ha perdut aquesta sensació és comprovar si hi ha res objectivable que ho expliqui: a través de l'observació, d'anà-

lisis, de radiografies... ha d'intentar descobrir si hi ha res que sigui l'agent causant”. Hi ha la possibilitat que la sensació de no salut es mantengui després que aquests recursos hagin donat negatiu. “Aleshores”, afegeix, “podria tractar-se d'una disfuncionalitat psíquica, que podria anar des d'una simple mania pràcticament inofensiva, fins al trastorn seriós que hauria de calibrar un psiquiatre”.

Reportajes

Infante

Foto - Video

Bodas - Comuniones - Bautizos
Artículos Fotográficos

C/. Vinya, 25
ARTÀ (Mallorca)

Tel. 83 53 34

Excavaciones SEBASTIAN SASTRE

C/. Son Servera, 29
Tel. 83 65 59

07570 ARTÀ
(Mallorca)

Les malalties més comunes

Per al doctor Roser, contemplades en percentatges, les buccals són les més freqüents: un 90% dels nins de 6-8 anys pateix de càries dental. Als 12 anys, ja amb la dentició definitiva, el percentatge baixa a un 65%. En adults, un 65-70% té càries i possiblement més del 90% tenen gingivitis, o inflamació de les genives.

El doctor Barceló assenyala que de la preponderància de les malalties infeccioses d'altre temps, s'ha passat a les pròpies del desenvolupament socio-econòmic: accidents; malalties per una inadequada alimentació; les d'hàbits tòxics (tabac, alcohol...) que deriven en complicacions cardíaco-vasculars; les degeneratives, relacionades amb l'edat (càncer, autoimmunes...).

Prevenió i estils de vida

Per a totes, o per a la gran majoria, hi ha la possibilitat de la prevenció i no únicament per la pràctica habitual dels reconeixements habituals fets sense una motivació imprevista que els faci urgents. La millor prevenció és l'estil saludable de vida.

El doctor Barceló és contundent "Hi ha estils de vida que condueixen, inevitablement, a la malaltia". No ho és menys el doctor Roser: "En la meua especialitat aquesta manca d'higiene acaba gairebé sempre en problemes dentals. La higiene és el punt de partida per solucionar qualsevol problema buccodental. La manca d'higiene con-

tinuada originarà, amb molta seguretat, un problema". Barceló rebla el clau "És en tot. La manca d'higiene provocarà una malaltia. I en aquells casos en què no, es tractarà dels casos d'autèntica loteria".

La complexitat de la salut

Per altra part, el concepte de salut no és mecànic, sinó multifactorial. Imaginem un fumador que fa quaranta anys que fuma i té un problema. El primer que demana és quin temps necessita per recuperar-se, i això no se sap mai. Quan el problema es manifesta és perquè fa temps que covava i hi han intervingut moltes causes. La millor teràpia és canviar d'hàbits.

Posem per cas l'obesitat. En el 90% dels casos és molt fàcil eliminar 20 quilos, però canviar l'hàbit alimentari (que és l'únic i veritable tractament adequat) ja és més difícil, i més com més edat tenguí el pacient.

Per això és que cobra sentit la frase inicial sobre la bona salut com a millor remei contra la malaltia. Una bona salut que, llevat de casos congènits,

s'aconsegueix mitjançant hàbits de salut, formes de vida orientades cap a la salut, actuacions individuals de cada dia pensades per a refermar i potenciar la salut... estam parlant d'intervencions individuals. Per al doctor Roser "La salut és patrimoni de cadascú i el primer que l'ha de guardar és cadascú, individualment".

Els hàbits de salut

El doctor Barceló creu que han d'estar integrats amb l'educació sanitària i amb el model de vida dels pares. Una educació sanitària adequada i generalitzada podria reduir en un 50% els problemes de salut.

El doctor Roser assegura que en la seva especialitat són claríssims. "Els resultats de les experiències fetes amb grups reduïts són definitius. Primer de tot, la higiene dental, fer-se les dents netes després de cada menjada. En segon lloc, un consum moderat de tots els aliments que contenguin sucre, i després fer-se les dents netes. Per tant és més desaconsellable entre menjades. També, consumir aliments rics en fibres, com la fruita, pel seu gran poder netejador. També mastegar xiclets si són amb fluor i sense sucre".

El doctor Barceló ho sistematitza una mica i parla d'"Errors molt escampats, d'ignorància o falta d'informació, i de factors de l'entorn que influeixen sobre el comportament".

Exemples d'errors molt escampats serien una escala de valors inadequada, en la qual hi

- * ANGLÉS
- * ALEMANY
- * FRANCES
- * ESPANYOL
- (per a estrangers)
- * CATALÀ
- (per a estrangers)
- * ANGLÉS A
- ANGLATERRA
- (nins i adults)

Classes individuals i en grups reduïts
GERALD VINCENT
ESCOLA
D'IDIOMES

Plaça Conqueridor, 11 - ARIA
 Telèfon: 83.50.14

* EGB, BUP, COU

* CURSOS
 PER A EMPRESES
 (bancs, hotels, etc.)

* Preparació exàmens
 (F.C., E.O.I., Turismes, etc.)

* Traduccions.

intervé la salut mental. Creure que és més important guanyar diners que educar el fill, o canviar de cotxe que poder tenir una hora setmanal per distreure's amb la família. O menystenir la importància de la salut i confiar excessivament en el poder de la medicina.

La ignorància, la manca d'informació, repercuteix també molt negativament. Una persona que vulgui fruir d'una vida sana necessita saber, per exemple, els punts d'equilibri en l'alimentació, en l'exercici físic i el sedentarisme... i altres qüestions per l'estil. Hi ha ignorància incorregible, la de la gent que es tanca i que s'entesta a creure que això és excessiu. També fallen les informacions, no hi ha canals que informin d'aquestes qüestions, o ho trivialitzen, com fan certes revistes.

Els factors de l'entorn es manifesten amb l'ànsia de velocitat, en la rapidesa que s'imprimeixen a les relacions humanes i a les activitats, en el concepte d'usar i tirar, en la creença que contra qualsevol dolència hi ha sempre la medicina adequada que ho solucionarà del tot i tot d'una, el culte exagerat al déu-ciència...

La decisió personal

Adoptar uns hàbits de vida sana, modificar els propis costums, les pròpies formes habituals de comportament implica, com s'ha dit, una intervenció personal ineludible. Qui no es convenç que la salut es guanya amb aquests canvis, no tindrà amb què alimentar la pròpia força de voluntat per modificar paulatinament les conductes habituals: rentar-se amb més freqüència, fer-se netes les dents després de les menjades, rentar-se les mans abans de menjar, cercar temps

per a la relaxació i les relacions positives amb els altres membres de l'entorn familiar, fer exercici, no fumar, no beure alcohol, saber-se controlar a l'hora de menjar o de beure, desinflar les vides hiperactives...

Com en tota modificació conductual els inicis són costosos, però la perseverança assegura l'habitució i la pèrdua creixent de l'esforç en les noves actuacions personals. S'arriba a no sentir-les com a noves i per tant no costen. És el moment en què aquesta "sensació de benestar complet, tan físic com psíquic" es pot manifestar.

COEXA, S.A.

DELEGACION EN CALA RATJADA:
Vía Mallorca, s/n - Tel: 56 37 48

CONSTRUCCIONES

DESMONTES

ASFALTOS

AGLOMERADO

EXCAVACIONES

PLANTA DE AGLOMERADO

CANTERA DE ARIDOS PROPIA

ALQUILER MAQUINAS

BOMBA HORMIGONAR PROPIA

HORMIGON PREPARADO

CONTROL CALIDAD

LABORATORIO

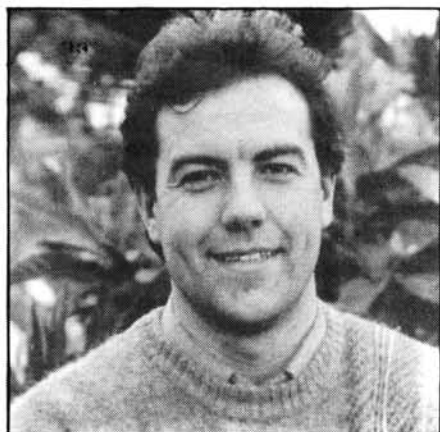
Hormigones

FARRUTX, S.A.

C.I.F. A - 07 254188

PLANTA: Ctera. Artà-Alcúdia, Km. 4
Telèfon: 83 56 88 Fax: 56 52 67

Quin balanç faríeu del 91? Què us preocupa? Com veis el 92?

Bartomeu Bisbal Planisi

Em preocupa l'escola de La Colònia, si es continua així el futur no és gaire esperançador. El més bo que té la vida aquí és la tranquil·litat, i els joves no tenen els problemes que puguin tenir per altres llocs. Però no havent-hi infraestructura per a ells, si bé lleva molts de mals de caps, fa que l'oferta laboral sigui molt limitada. El ritme de vida dels joves el veig normal. Jo demanaria al 92 millor assistència mèdica, almanco amb més freqüència i una zona esportiva definitiva sense anar de llocs provisionals.

Benet Capó Cursach

Ha estat un any molt mogut a l'ajuntament. A La Colònia s'han començat una sèrie d'obres importants com són l'oficina d'informació turística i el proveïment d'aigües, i s'han consolidat serveis com la biblioteca municipal i l'assistència social. El 92 es presenta de més estabilitat a l'Ajuntament. Si no hi ha contratemps les obres podrien començar a funcionar a finals d'any, i també la depuradora. En el 92 es podria resoldre l'ampliació del moll. I paciència per les molèsties de les obres, sabent que a la llarga ens veurem compensats.

Antoni Cursach Flaquer

Em preocupa el futur dels fills, però crec que no hi ha massa problemes de feina per a la gent que té ganes de fer-ne. La joventut... va molt llançada, però és propi de l'edat, en poc temps fan un canvi i no pareixen els mateixos, i parl per experiència pròpia. Per als pares, la vida de la joventut d'avui és preocupant, la droga i els accidents són molt sèrios. Hi ha pares que perden la son, sempre esperes que te cridin d'un moment a l'altre, sols dorms tranquil quan tanques les portes i els tens tot dins la casa.

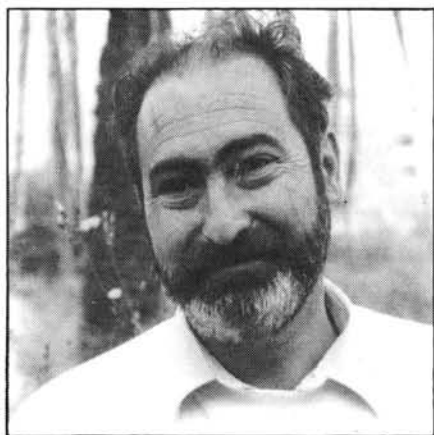
Marià Gastalver Martí

El 91 ha estat un any de novetats: no sols a nivell mundial sinó també a un nivell més proper: no-saltres, el preveres encara som "nous" i això ha fet que aquest any fos un temps de relació i de coneixement, elements imprescindibles per poder-nos estimar. Junts hem compartit curolles, problemes, sofriments. Com a comunitat de Jesús ens hem donat als altres i hem pregat Déu pel nostre món i per tots els homes i dones, coneguts o desconeguts. Demanam que en el 92 també ens puguem relacionar i així poder-nos estimar, tastant ja aquí l'Amor del nostre Déu.

Jaume Genovart Llaneras

Per a les empreses grosses el 91 ha estat un any difícil. Jo en particular no em puc queixar. El nivell de construcció d'aquests anys passats s'hauria d'haver repartit. Jo sols faig feina per Artà i la Colònia, i va baixar la construcció de cases noves, però aquests mesos darrers ha millorat un poquet. Pareix que en el 92 les coses milloraran en general, encara que molta gent té por de fer inversions perquè no sap si les recuperarà, per això hem d'esperar feines més petites, de reformes, i no construccions de xalets.

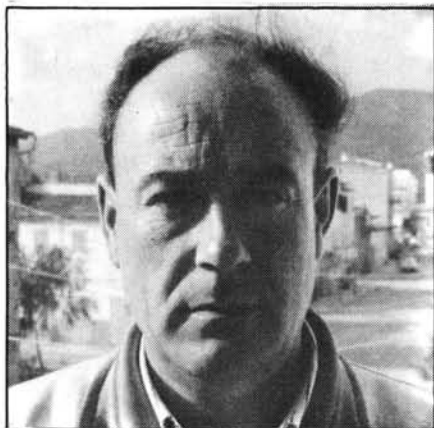

Andreu Genovard Ortega

El turisme a La Colònia no s'ha d'entendre com a tal, la majoria són residents o mallorquins de segona residència. En el 91 la temporada va començar tard i acabà a finals de setembre. La crisi econòmica i la guerra del Golf van espantar molts turistes primerencs i això va fer que la temporada fos fluixa. Aquí no ha funcionat el «time shaning» que els americans havien muntat, i s'ha notat molt. Crec que el 92 serà més fluix que el 91. Mallorca cada vegada és més cara. La gent jove és la que gasta, la restauració viu de la gent d'hotel i no dels apartaments.

Quin balanç faríeu del 91? Què us preocupa? Com veis el 92?

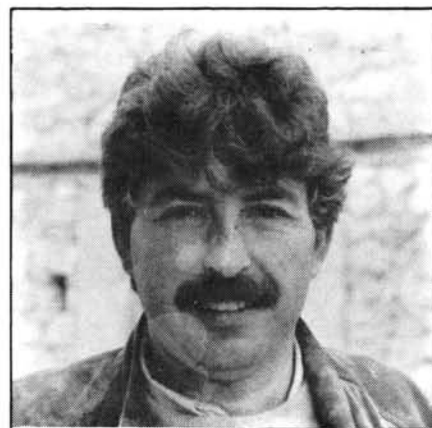
Antoni Gili Ginard

El 91, per al turisme, no ha estat tan xerec com es pensava, però sí fluix. Més persones però a un preu més baix. La situació internacional ens va beneficiar. Costà arrancar el 91, però a partir del 25 de juliol va ser un desgavell. El 92 podria ser semblant al 91. Als altres mercats els costarà agafar roda, i si es recuperàs el mercat anglès solucionaria molts problemes. Més que crisi turística, hi ha una crisi hotelera perquè l'oferta supera la demanda i la guerra de preus ens perjudica. El mercat s'ha substituït, és fa necessària una reconversió.

Isabel Gomila Bernat

Els problemes que més en preocupen com a mare són el rendiment al·l'escola, els accidents i les drogues. Els de feina els veig lluny, però no sé com anirà l'atur. Jo, que visc enmig del trull, em preocupa la vida dels vespres i fins que no són a casa no estic tranquil·la. Crec que els falta un ambient adequat per a ells, gairebé no els queda més remei que anar als bars. Crec que a la vida moderna hi ha massa consumisme, però cada casa és un món i cadascú sap a què s'ha d'atendre. Jo no canviaria la vida d'Artà per cap altre lloc.

Pau Llaneras Esteva

Ha estat un any fatal en el sentit de cobraments. Crec que hem pagat les conseqüències d'aquest boom desorbitat, han aparegut nombroses empreses de construcció de la nit al dia. Ara hi ha hagut una gran esporgada que crec que feia falta. Algunes empreses començaren obres per damunt de les seves possibilitats i la falta d'experiència els ha deixat penjades, el feix ha estat massa gros i nosaltres n'hem patit les conseqüències. En el 92 s'haurà d'estar molt alerta. Farà feina el que la podrà pagar, tots els empresaris estan amb l'orella enlaire.

Miquel Pastor Tous

El 91 ha estat un any molt intens amb les eleccions i el canvi a la majoria municipal. Quant a realitzacions s'han començat els projectes que marcaran la línia fins al 95. Crec que per a Artà ha estat un any positiu i esper que el 92 sigui bo. S'han d'articular els patronats de cultura i esports, obrint una via de participació als col·lectius del poble. En sanitat pot ser un any important si obtenim el nou centre de salut. Econòmicament serà un any difícil, perquè les inversions previstes ens faran estrènyer el cinturó en despeses corrents.

Julià Sansaloni Esteva

El 91? Dolentíssim per als pagesos, els preus del que hem comprat ha pujat molt, però allò que produïm ens ho abaixen. Els preus de la garrova, l'ametla i, sobretot, la llet, han acabat d'arruinar els pocs pagesos que quedaven. Per acabar-ho de fer, els porcells de llet van a 1000 pts més barats que fa dos anys i per l'estil els mens. Pel 92 les expectatives són molt semblants per a l'ametla i està poc aclarida la situació dels animals. Com cada any, més pagesos deixaran el camp. La mitjana d'edat ja està entre 55 i 65 anys i així ja em diràs.

Dolores Vivancos Lorente

Diuen que els grossos es mengen els petits, pensa el meu home i jo quina penada!. La veritat és que el 91 no ha estat així i no estic d'acord amb aquells que diuen que els petits es poden retirar. Gràcies a Déu no hem conegut que els grans supermercats ens hagin llevat clients. Estam a un barri un poc especial, amb això vull dir que els nostres clients són de sempre, cerquen tracte familiar i els agrada que els servesquis directament. Ha estat més bo que el 90 i confiam que el 92 ens vagi igual de bé. Si fóssim més joves, segurament ampliaríem.

Sant Antoni 1992

Protagonistes de la festa

Ja tornam a ser a Sant Antoni. Si no la que més, almanco una de les festes més esperades del calendari artanenc. Sempre és igual i sempre és nou: vet ací la màgia d'aquesta tradició. Hem demanat a un parell dels seus més caracteritzats protagonistes com veuen la festa que es prepara per a enguany.

Jaume Gil, s'obrer d'es trui

És sabut que els obrers de Sant Antoni es turnen en això tan important com és dur el trui. Enguany toca al degà, l'amo en Jaume Gil. Del carrer Mal Lloc número 4 resorgiran enguany els dimonis i Sant Antoni a la matinada del dijous dia 16 per iniciar la volta.

"Que com se presenten les festes? I molt bé, com sempre. Tot és a punt fins i tot el bon

temps, a veure si s'aguanta així", ens diu. Li demanam si hi ha novetats. "Una de grossa i una de petita. La grossa és que la parella de dimonis enguany estrenen titulars. Dos bergants joves i que, pel que hem pogut veure fins ara, en tenen unes ganes que s'esclaten. Ahir assajàrem una estona i ballaren cinc vegades seguides sense aturar-se, la tonada sencera!. La petita és que la volta de dia dijous s'iniciarà amb els al·lots de Cas Frares i Ca Ses Monges aquí, perquè no saben esperar que els arribi a l'escola. Després anirem cap a Na Caragol a arreplegar els altres al·lots a les dues escoles que hi ha.". Tot a punt, ha dit.

Dimonis nous

Com ens ha dit l'ano en Jaume la festa presenta una novetat important en el seu punt neuràlgic: hi haurà dimonis nous. Francesc Sansó i Jordi Fuster seran els nous dimonis. Dos dimonis d'envergadura que han obligat a retocar els vestits i afegir i decorar uns 20 cms de tela. Curiosament el dimoni petit, en Jordi, és el més voluminós ja que sobrepassa els cent quilos de pes. Els hem demanat com veien la festa d'enguany.

Per a en Xisco l'esperen "amb molta d'il·lusió. Fer de dimoni a Artà", afegeix, "ha estat la il·lusió de la meua vida, i d'en Jordi. Quan només teníem 4 o 5 anys érem veïnats i ja jugàvem

a ballar els dimonis. Anàvem a la plaça de l'ajuntament i els rotlos que adornen l'empedrat formava que eren els foguerons. Amb un bastó cada un, jugàvem i jugàvem a dimonis". En Jordi ho confirma, "Sí, i des del primer dia ja ens vàrem repartir els papers. En Xisco era el dimoni gros i jo el petit. El primer dia que anàrem a la Colònia a fer de dimonis ningú no ens va haver de dir res perquè cada qual ja va agafar el seu vestit".

Com va ser això de ser dimonis de la Colònia? "Perquè no ho podíem ser d'Artà", conta en Xisco, "però ens va sortir l'oportunitat de ser-ho de la Colònia i l'aprofitàrem. Enguany ja farà 13 anys".

L'afició els ve d'enrere i sempre l'han cultivada. En Jordi

Joyeria VIKY
RELOJERIA ★ PLATERIA

Carrer de Ciutat, 16

Tel. 83 62 63

ARTA - (Mallorca)

assegura que la festa, per a ell, "sempre ha voltat sobre els dimonis. Anar darrere els dimonis era la meua afició i em fixava com ballaven, què feien... en Tomeu Mola i en Jaume Cuní han estat els nostres mestres". "Jo, quan tocava a la banda de música, em fixava amb el dimoni gros per dur el ritme. M'ho havia dit el tio Miquel i els seguia a ells".

Ens parlen de les funcions que cada dimoni fa, que no es mesclen, que cada qual fa el seu paper; però això no els ho ha dit ningú sinó que ho han anat deduint de les observacions que, any rere any, feien del ball, de la manera de caminar, de l'acompanyada a beneir... S'ho saben tot.

Han proposat un canvi i esperen que la gent ho vegi bé. Es tracta que a l'acompanyada d'anar a completes els dos dimonis es situaran un davant i l'altre darrere la banda de música. Així podran ballar tots dos i la gent els veurà. "Abans", diuen, "al de darrere ningú no el veia i, amb tanta de gent, gairebé no sentia la música".

També parlen d'oferir un bon ball davant el portal de la sala abans d'anar a l'ofici major, perquè saben que allà ja hi ha molts d'artanencs que els diuen adéu i "mereixen un bon ball".

Però la novetat més gran serà una altra. Més que novetat és reprendre un costum que feia anys que no vèiem. Es tracta que el dimoni petit ha de pujar damunt l'ase el temps que el

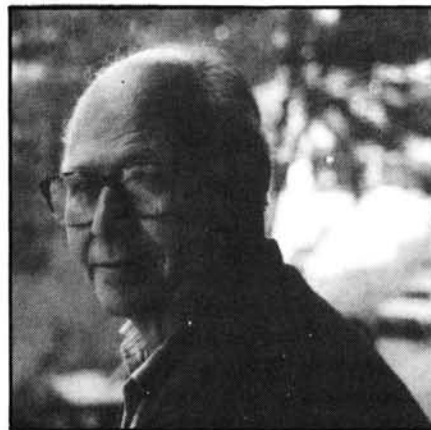
dimoni gros estira el sant després d'haver-lo fet baixar. Girat d'esquena al sentit de marxa, dirigirà la música. Diuen que ho faran dues o tres vegades. I què passarà quan un dimoni petit que sobrepassa els cent quilos vulgui botar damunt l'ase? "Què dius? Hi botaré bé! Jo m'hauré entrenat abans!"; però, i el pes? no cruixirà l'espina de l'ase? "No hi ha por de res, darrerament m'he amagrit un poc" assegura en Jordi. "La cavalcada ha de ser completa i com toca, i ara que som joves ho hem de fer", afegeix en Xisco. Certament serà una recuperació enyorada per molts.

Què sentireu de substituir el recordat Jaume Cuní? "Enguany ballarem pensant en ell i sé", diu en Jordi, "que la gent em mirarà i cercarà de veure en Cuní. No voldria desil·lusionar ningú i esperar que la gent arribi a trobar que ho faig tan bé com en Jaume Cuní, que va ser el meu mestre". Continua en Xisco, "Que no esperin un Jaume Cuní o un Tomeu Mola. Ara només som en Xisco Mosca i en Jordi Ranxer, però aspiram a ser tan bons com ells. Posarem tota les nostres virtuts dimonials en joc per fer-ho bé, i ganes no en falten".

"Les virtuts dimonials...", quina frase més santantoniera!

Antoni Butler, autor de s'Argument

En Toni Ginard Cantó, Butler, és qui compon s'Argument ja fa

molts d'anys. S'Argument és un dels punts principals i més característics de la festa. Quan anarem a veure'l ja el tenia llest: cent quaranta-vuit cançons de sis mots cada una, seguint l'estructura tradicional. "Jo tenc una agenda i hi vaig apuntant les dades que em poden interessar, i cada mes en faig quatre o cinc, de cançons, o més, segons el material. Després, a final d'any, en faig la versió definitiva." Diu que no ho pot posar tot, que sortien el doble de cançons "Sempre he de fer triadella. Enguany, per exemple, en el capítol de desgràcies, m'he hagut de limitar a les morts repentines, que és un tema que sempre ha sortit a l'Argument. N'hi ha hagudes tantes que, o les posava totes, o no en posava cap". Ens n'ha llegides unes quantes de mostra en què surten els temes de costum, entre les quals l'afegit del jovent, i les novetats més particulars de cada any. Com sol passar sempre, tornarà a tenir èxit.

FORN DE CAN BECA

Cada dia, bon pa

Cada divendres, panades

Cada divendres, robïols

Despatx central: Rafel Blanes, 51. Artà. Telèfon 83 61 72

SANT ANTONI ABAT

Programa d'actes que es desenvoluparan a ARTA els dies 16 i 17 de Gener de 1.992

Dia 16 de Gener de 1.992**A les 09:00 hores:**

Tradicional capta pel poble, amb acompanyament de la MUSICA, DIMONIS i de l'Agrupació: "ARTA, BALLA I CANTA".

A les 19:00 hores:

Sortida de Ca l'Obrer, per assistir a la Celebració a la capella de Sant Antoni. L'acompanyada a aquest acte serà il·luminada amb bengales i amenitzada per la MUSICA i els DIMONIS. En sortir hi haurà repicar de campanes i al final es tiraran coets.

A les 19:30 hores:**ENCESA DE TOTS ELS FOGUERONS**

Es recomana, per favor i per la festa:

NO AMOLLAR COETS NI BOMBETES DURANT AQUESTS DIES

Dia 17 de Gener de 1.992**A les 09:30 hores:**

Començament de la cavalcada

A les 10:45 hores:

Aplegament en es Coll de

n'Abrines i sortida de l'Acompanyada per anar en es beneir.

A aquest acte poden prendre-hi part tota casta de bestiar muntat, enganxat, o en estols.

Mentrestant, la "**Sociedad Colombòfila Artanense**" amollarà coloms missatgers.

A les 12:00 hores:

Al temple parroquial, **OFICI SOLEMNE**

Celebrat per P. Francesc Munar Servera

Es ballarà L'OFERTA.

A les 12:45 hores:

—Refresc ofert per l'Obreria a sa casa d'es truí que enguany serà a **Ca l'Obrer JAUME GIL**, c/ Mal Lloc, 4, on es cantarà s'Argument compost pel glosador **ANTONI GINARD CANTO**, àlies **Butler**.

A les 20:30 hores:

Ball obert a la plaça del Conqueridor, organitzat per "ARTA BALLA I CANTA".

Obriran la ballada popular els nostres dimonis.

**COLONIA DE SANT PERE
Gener de 1.992****PROGRAMA DE LA FESTA
DE SANT ANTONI****Dissabte dia 18**

A les 19:00 hores.- Missa i Completes.

A les 19:30 hores.- Encesa de foguerons per l'Obreria amb acompanyament de la Banda de Música i dels típics dimonis.

A les 21:00 hores.- El fogueró de l'Obreria obsequiarà a tots els concurrents amb llangonissa, botifarró i vi, obsequi de Vins Oliver.

Diumenge dia 19

A les 09:00 hores.- Capta per tot el poble amb la Banda de Música, dimonis i «Esclafits i Castanyetes».

A les 11:00 hores.- Ofici solemne, celebrat pel P. Josep Gelabert Ferrer. Es ballarà l'Oferta.

A les 11:30 hores.- Refresc per al poble.

A les 12:00 hores.- Cavalcada i Beneïdes.

A les 15:30 hores.- A la plaça de Sant Pere **BALLADA POPULAR** a càrrec de l'agrupació «Artà Balla i Canta».

CONSULTORI MEDIC

**Dr. Enric Mas
Dr. Miquel Mestre**

**Carrer Ciutat, 39 Tel. 83 62 37
07570 - Artà**

AMPLIA ELS SEUS SERVEIS

Diàriament de 9 a 13 h.: **Medicina general, Cirurgia, Electrocardiografia, Dietètica, Reumatologia i Rehabilitació.**

PRIVATS i A.S.I.S.A.

Cada dimarts servei de

GINECOLOGIA

a càrrec del Dr. Arturo Gil Bretones
(hores convingudes)

Cada dimecres servei de

PEDIATRIA

a càrrec dels Drs. MARCO LLITERES
(hores convingudes)

Els dimonis de l'any 1925

Aquesta fotografia que avui oferim com a document als nostres lectors ha seguit una particular odissea. Pertanyia al dimoni gros, el de la dreta, Bartomeu Nebot Ferrer, que vivia a Montevideo (Uruguai). A la seva mort, la seva esposa, Catalina Mestre Moll, passà a viure a una residència fins al seu decés, l'octubre de l'any 1989. Uns companys de residència es cuidaren de recollir els seus efectes personals, entre els quals una sèrie de fotografies, que incloïa la que veis i les enviaren a la seva fillola, Maria Mestre Genovard, Putxa, esposa d'en Jordi Cabrer, de l'Estany, que és la que ens l'ha facilitada. Na Maria és filla d'Antoni Mestre Moll, germà de Catalina Mestre, l'esposa del dimoni gros de la fotografia.

Tomeu Nebot Ferrer, Tit, nat el 25 de juny de 1903 al carrer de la Vinya, 17. Fill de Jaume Nebot Vives, Tit, oriünd de Capdepera per part paterna, i de Margalida Ferrer Bernat, Bosca.

En Tomeu Nebot era germà de l'amo En Toni Tit, padrí de n'Andreu Rumbante i na Bàrbara, casada aquesta amb en Gabriel Moyà Vicens. També era cosí del pare de Na Magdalena Xineta.

En Tomeu de nin visqué a Ramon Llull, 4, domicili actual dels sogres d'en Biel Garrova, emparentats amb en Tomeu

dimoni per part dels Boscos. Casà als 31 anys amb Catalina Mestre Moll, Putxa, el 26 de gener de 1935. Feia de foraviler

Ell de xofer i ella de cuinera.

El dimoni de l'esquerra era Jaume Vives Nebot, cosí de l'altre i pare de Na Margalida Vives Ginard (esposa d'En Jaume Casellas Flaquer), d'En Tomeu Vives Ginard (casat amb Margalida Payeras Sureda) i de n'Andreu Vives Ginard, al cel sia (espòs d'Isabel Sansó Ginard).

En Jaume Vives Nebot va néixer el 17 d'abril de 1904 al carrer de Rafel Blanes, 66. Va morir dia 22 de gener de 1980. Germà d'Antoni i Tomeu Tit, i de Margalida Tita, casada amb n'Andreu Valls.

El dimoni Jaume es va casar amb Maria Ginard Carrió, Fustereta, el 23 de juliol de 1932.

Com tots els Tits, gaudia d'envejable constitució física essent fort com a ferro i un dels millors conradors

i a finals de 1950 emigrà a l'Uruguai on va morir.

La seva esposa, Catalina Mestre Moll, nasqué a Sa Sorteta, 46, el 20 de juliol de 1905. Filla de Llorenç Mestre Mascaró, Puig, (s'escolà Puig) i de Maria Moll Torres, des molí d'en Morey. La casa de Sa Sorteta era propietat seva.

El matrimoni Nebot-Mestre va estar llogat a Ca'n Morell del carrer de La Portella a Palma.

d'Artà en el segle XX.

Conten dels dos dimonis Tits, que han estat els dimonis més forts i balladors d'Artà, sols superats en l'art de fer de dimoni per En Joan Manuel Fernández.

Les caretes eren pintades per mestre Pep Butlo, i el banyam correspon a dos bocs salvatges d'Aubarca.

L'Argument de l'any 1.783, cantat l'any 1.784

Una mà amiga i franciscana de la TOR posà dins les meves mans una còpia manuscrita de l'argument de l'any 1.783, cantat a Artà a la festa de Sant Antoni Abat de l'any següent.

Aquest argument, del qual no en sabem l'autor, es converteix en l'argument més antic, alhora conegut i inèdit. La data ens fa veure que es tracta d'un argument compost per al dia de Sant Antoni de l'any 1.784. La primer estrofa ho indica ben clarament. Diu: "Per cantar este argument" i l'estrofa 18 apunta: "S'argument ja està acabat".

La temàtica, per contrari, és igualment la pròpia de tot argument, és a dir, la climatologia de l'any

passat, personificant el mal temps amb En Destrossa. En aquesta composició hi veim per primera vegada la manera de glosar a semblança del qui fa testament, forma que perdurarà i arribarà en altres glosades fins als nostres dies.

L'obra aboldrona 19 estrofes molt variades. N'hi ha de quatre fins a deu versos o mots. Per tant ni el nombre de versos ni la seva col·locació ni la rima segueixen la pauta iniciada pel glosador manacorí, Sebastià Gelabert Riera, de Sa Real.

Tot i això, l'argument és un document històric de l'antiguitat de la seva presència a la festa de Sant Antoni d'Artà.

Molts d'anys i Visca Sant Antoni!

1
Alabem el Sagrament
qui tot lo món ha creat
que ens a do bon fonament
per cantar este argument
que tenim estudiat.

2
De llegir-lo fa temor
i espanta amb so cantar
noltros menam, Senyor
qui per la Enquisició
marexia agafar
i el vàrem capturar
i el duim a sa Presó.

3
S'anomena Don destrossa,
Fill des Bruxot principal
i de un sello Real
a tots ha guanyat de mal
perque l'ha feta més grossa.

4
De Judes és descendent
qui té los cabells de serro

el Bal·le i regiment
de la presa està content,
si hem d'anar a vots de la gent
ja ho passarà malament
en males mans està el Perro.

5
Diu el Regidor major
i Mestre Jaume Cusi
i en Gavella va eixir
furiós com un falcó
i es Cabot Barrió
que el fan bo dins sa Presó
qui no tornarà a sortir.

6
Diu en Solle Barrabàs
i en Nofre Sonador
i en Jusep Terrassó
i en Mengol Cantador:
Mestre En Toni Tonió
Dins son fondet tencau-lo,
de ferro carregau-lo
i guardes dins sa presó
que ell és un gran malfactor;
no fos cosa que escapàs.

7
Pes Rafals i Sa Jordana
capovall tot aqueix clot
el varen veure en es bruxot
en forma d'un arpellot
i los cardava sa llana.

8
Respon es bal·le major
i diu: Dau-li mala mort;
si el teniu, pegau-li fort
que es Castellet i Son Corb,
de veure'l, causa terror.

9
El defensa el Senyor Toni,
es Procurador Real,
de més de no fer-li mal
n'hi ha duit dins son caudal
prop de vint somades d'oli.

10
Com ell ne va ser passat,
cercaren ses esbarrades
i encara han pellucat
cinc gerres i tres somades.

ESPASE S.L. ASESORES DE EMPRESAS Asesoría Fiscal, Laboral, Contable Tramitación de Escrituras.

C/ Santa Margalida, 70
07570-Artà
tel. 83 56 56
Fax 83 56 26

Avda. Jaume III, 24 -2º A.
Plana
Tel. 71 75 96
Fax 83 56 26

Resum de la valoració d'obres:

Explanació, ...	10386'90 Ptes.
Claveguerons, ...	434'84 "
Engravat, ...	2066'52 "
Accessòries, ...	63'00 "
Sumen	12951'26 Ptes.

Examinat el pressupost del senyor Parietti, el Consistori confeccionà la part pràctica:

1340 m. de desmunt, a 2'50 ptes., ...	3350'00 Ptes.
1340 m. terraplès, a 1'50 ptes., ...	2050'00 "
166 m. desmunt del túnel,	
a 8'00 ptes., ...	1328'00 "
460 m.l. de carretera i pedra corresponent,	
a 10'00 ptes.	4600'00 "
12 m. de formigó volta del túnel,	
a 100'00 ptes., ...	1200'00 "
24 m. de paret de túnel, a 15'00 ptes., ...	360'00 "
70 m. de paret, a 15'00 ptes., ...	1025'00 "

Sumen 13931'00 Ptes.
961'74 "

Diferència; 6'9125 %.

assentar el nou camí de Sant Salvador, el dia 22 de Maig de 1935. Però mancava el capítol més important: El de la mà d'obra...

Així eren els càlculs previts per obrir i

Tròpol Recany.

Reestructuració a Na Batlessa

Durant aquestes festes la casa de cultura de Na Batlessa ha sofert una sèrie de reformes. A més de donar un repàs de pintura a les parets interiors, la biblioteca ha vist incrementats els seus serveis amb una sala d'ús exclusivament infantil. El bibliotecari, per la seva part, en lloc d'estar situat dins la sala gran, passarà al rebedor que hi ha tot just pujada l'escala, amb la qual cosa podrà controlar les dues sales i atendre el públic sense alterar l'ordre ni causar molèsties. Pel que fa al segon, pis es destinarà definitivament a sala de projeccions, conferències i reunions. Tota aquesta ampliació s'ha duita a terme amb la incorporació del nou mobiliari corresponent i en una segona fase, prevista per ben aviat, s'adecentaran totes les habitacions de la planta baixa com a despatxos per a l'SMOE, els Serveis Socials i els Cursos d'Adults. El servei de la comare passarà provisionalment al segon pis del Club Llevant fins que l'Hospital esdevengui Centre de Salut. Els soterranis de Na Batlessa compliran amb la funció de sales d'exposicions com fins ara.

Curs de teatre

Del dia 12 de gener al dia 19 de març tindrà lloc cada diumenge, de les dues a les cinc del capvespre, un curs de teatre. Cada una de les dotze sessions es dividirà en dues parts d'una hora i mitja cada una. La primera desenvoluparà un curs d'interpretació que inclourà també veu, expressió corporal... La segona part serà un curs

d'aprofundiment, d'estudi de personatge, i es dedicarà a la preparació d'una obra, **El casament dels petits burgesos**, de Bertold Brecht, que es posarà en escena, si no hi ha res de nou, en finalitzar el curs, el proper mes de març.

El curs serà impartit a Na Batlessa per Sebastià Frontera.

Notícia de darrera hora

Incendi al carrer Centre, 3

Divendres dia 10, sobre les 23:30 hores, es declarà un incendi a la casa del carrer Centre número 3, habitada per la família Sansó Fuster. Sembla que el foc va començar al menjador a causa d'una estufa que havia quedat encesa i que degué propagar el foc als mobles de l'habitació, que va quedar totalment destruïda, incloent les bigues de fusta que sostenen el pis. En el moment de l'incendi, a la casa només hi havia el cap de família, Mateu Sansó, que dormia al pis de dalt. El fum i la calor el despertaren i quan volgué baixar les escales les llamarades

ja li ho impediren. Va obrir la finestra i va intentar botar, però ferit com estava d'abans en una cama, no va poder. Els veïnats acudiren als crits d'auxili i amb una escala l'ajudaren a baixar sa i estalvi, tot i que naturalment trasbalsat. Amb extintors i poals d'aigua els veïns aconseguiren apagar el foc. La policia municipal i la guàrdia civil també ajudaren i quan arribaren els bombers, el foc ja havia estat dominat.

Com hem dit, no hi hagué desgràcies personals, però els danys materials són importants. La família es desplaçà a la Colònia de Sant Pere a passar la nit perquè la casa en aquells moments no era habitable.

ADVENT - NADAL

AMBIENTACIO NADALENCA DE LA PARROQUIA

EL TEMA DE FONTS

Els temes de fons als quals es volia posar esment eren els següents:

- La pau, sempre tan desitjada i sempre tan difícil.
- El món tan degradat, tan utilitzat sense respecte.
- La família, mig pensió, mig llar.
- La persona degradada en el drogaaddicte i en el materialisme.

La Paraula de Déu que ha servit de referència:

- Vindran dies que tot això canviarà. Molt aviat sereu alliberats.
- En nom de tota la humanitat, la Verge Maria es fia del projecte de Déu.
- Déu ja té la pala a les mans.
- De tu Betlem, que ets la més petita, en naixerà un Salvador.
- En Nadal, el projecte de Déu s'ha fet realitat.

El fil conductor de l'expressió artística era aquest:

- Elements dispersos.
- Que progressivament es reagrupen i es recomponen.
- Fins a formar un sol, una unitat.
- Dins el Sol hi retrobam les cares renovades i les situacions noves que el Senyor amb la seva vinguda ha transformat.

L'ambientació nadalenca d'enguany a la parròquia l'ha duita a terme un grup nombrós de col·laboradors. Hem parlat amb Gabriel Esteva, de ses terres. Li hem fet aquestes

preguntes.

-Com heu treballat?

-Aquesta feina l'ha feta tot un equip de gent. Fa cosa d'un any hem fet un grup de treball amb arts plàstiques. Treballar amb equip fa estona que ho desitjava. Quan feia feina totsol, era molt costa amunt. Els vaig proposar aquesta feina, i l'agafaren amb

moltes ganes. Des del primer moment hem creat en grup aquestes imatges i ha estat molt agradable. Va ser com començar a celebrar nadal.

-Quins materials heu emprat?

-Hem treballat amb suro blanc (forespan) que és un material ràpid, que pesa poc, econòmic, i que ens servia. Hem fet textures amb foc. Ho hem pintat i hi hem escampat escarxa dorada damunt la pintura fresca.

-Heu quedat contents?

-La gent del grup hem quedat francament contents del resultat de la nostra feina. És la primera feina que hem fet com a grup i que hem presentat al poble. Es tractava que l'expressió plàstica fos coherent amb el missatge que teníem plantejat i que volíem plasmar.

-Que vos ha aportat aquesta feina?

-Ens ha possibilitat expressar-

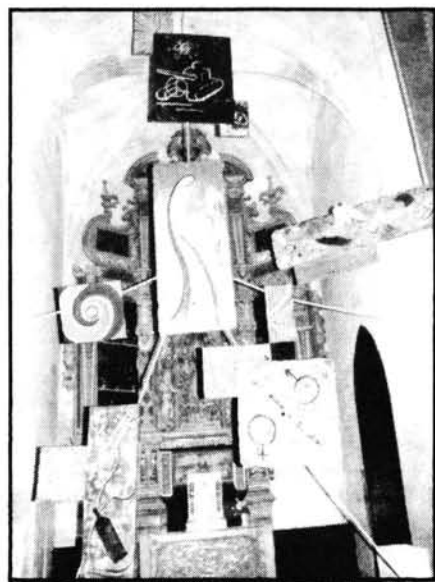
nos en grup, i això no és fàcil. No és just posar-nos d'acord, sino arribar a que es respiri un mateix aire. Ha estat l'ocasió de converses ben interessants. Cada persona té unes vibracions i surten. El que és important per les persones, ha pogut sortir. Es tractava de treballar junts i el que havíem de fer ens ajudava: es tractava de conjuntar elements dispersos i la mateixa feina era constructiva de cara a nosaltres, de cara a la fe. És lo que deia, hem fet Nadal des del primer moment i ens ha agradat moltíssim. Vivíem Nadal. Intentàvem fer feina amb molta alegria. Els tons càlids i el poder-nos expressar ens ha ajudat mentre treballàvem.

-La gent espera cada any qualche cosa nova. Creis que se'n duu qualche cosa? Que se n'ha duit enguany?

-Que se n'ha duit no ho sabem, el que sí sabem és que la nostra feina estava allà davant. Cadascú ha tingut oportunitat de dur-se'n el que ha volgut i ha pogut, d'acord amb les seves inquietuds.

-Per què no fer un Betlem tradicional i fer aquest muntatge tan sorprenent, tan complexe...?

-No podem quedar-nos en una història: hem d'anar a l'avui. D'aquí la necessitat -ja és una

necesitat- de rompre, de dir qualque cosa nova. Quan Sant Francesc va fer el primer Betlem, va significar el mateix que nosaltres hem intentat fer avui. El Betlem tradicional com expressió plàstica ha passat. Quan un el contempla, se'n va al passat. Hem de parlar de la vinguda de Jesús avui. Si hi ha d'haver una expressió artística no ha de ser igual cada any.

-Què és el que heu volgut dir?

-El missatge del naixement de Jesús. Tot el que s'ha transformat amb la seva vinguda. La transformació dels elements dispersos i contradictoris: la degradació personal i ecològica, la convivència de cada dia difícil i entranyable dins les famílies, la impossible i necessària pau... Amb el naixement de Jesús totes aquestes situacions s'han transformat. Jesús amb la seva vinguda ho ha unit tot i ho ha renovat. El grup hi ha fet feina; els infants de les escoles han fet el dossier, la cortina de petits rectangles platejats que estava al darrera. Entre tots hem volgut expressar la nostra visió del naixement de Jesús, amb materials plàstics adequats, i volguent arribar a la gent d'avui amb paraules no tretes del passat, sino d'avui.

-Moltes gràcies per l'esforç, la gràcia i la humilitat amb que ens heu ajudat a molts a viure un poc millor el misteri del Nadal.

ACCEPTAR-NOS A NOSALTRES MATEIXOS.

Acceptar-nos a nosaltres mateixos no és més que coneixer-nos de veritat. Acceptar-se un mateix no és més que la maduresa de l'home feta realitat; això implica la responsabilitat d'emprendre un camí que un mateix s'ha assignat, malgrat els obstacles que podem trobar al llarg del viarany.

Acceptar-nos a nosaltres mateixos no sé si implica, també, la necessitat de l'aprovació dels altres. Aquesta aprovació no hi és de més. Però, part d'ament tot, ens hem de sentir realitzats tenint les nostres pròpies idees i pensaments i mai caure en l'actitud de fer el que una altra persona vol o espera de nosaltres, encara que això sigui molt més fàcil i segur.

Jesús ens demostra que era una persona extremadament realitzada, que predicava la confiança amb un mateix i que mai provocava una censura als

altres.

Sideixam que les opinions dels altres siguin més importants que les nostres, llavors caurem en un convencionalisme que res duu més que la negativa de la nostra pròpia identitat personal: donarem major importància al concepte de les altres persones que a la nostra pròpia valoració.

La valoració més vertadera seria la de poder fiar-nos de nosaltres mateixos sense necessitar l'aprovació dels altres, determinant la nostra pròpia conducta. Però, de totes maneres, sempre trobarem gent que dicti normes dient el que ens convé i el que no ens convé.

Quan sapiguem valorar i estimar la nostra pròpia personalitat i trobem la nostra pròpia identitat, llavors sens dubte sabrem acceptar, valorar i estimar els altres talment com nosaltres mateixos ens estimam i acceptam.

SABIEU QUE...

-De dia 18 a dia 25: setmana de pregària per la unitat de les esglésies cristianes

-Dissabte dia 18 hi ha excursió de segona etapa al Recó. partida a les 9 del matí.

-Dimecres dia 22 hi ha Consell Pastoral, a les 8'30 del vespre

-Dissabte dia 25 hi ha Missa de Comunitat.

LA PARAULA DE DÉU A CA NOSTRA

-19 gener: Joan 2, 1 - 11

-26 gener: Lluc 1, 1-4 i 4, 14-21.

NOTICIES BREUS

MOVIMENT PARROQUIAL

El moviment parroquial que hi ha hagut durant l'any 1991 és el següent:

Baptismes: 36: 17 nins i 19 nines

Matrimonis: 32

Defuncions: 86: 43 homes i 43 dones

CAMPANYA DE NADAL

L'ofrena que varem fer per caritas el dia de Nadal ha pujat 106.000 pessetes a l'església parroquial i 53.600 a l'Església del Convent i 39.125 a la Colònia

En la campanya d'aportació d'aliments que es va fer per a nadal s'han recollit: Arròs, 131; sucre, 92; oli, 83; sopa, 56; llet, 26; cafè, 16; galletes, 19; conserves, 41; llegums, 9; farina 1; saïm, 1; sobrassades, 3; torró i xocolata, 26; xocolata per fondre dins la llet, 1; saquets de patates, 3; botelles de vi, 2; detergent de cuina, 1; peix congelat, 2 kilos; saquet d'anous, 1; suc de fruita, 4.

Moltes de gràcies per la generosa aportació d'aliments.

ECOS

MOVIMENT NATURAL DE LA POBLACIO. MES DE DESEMBRE

NAIXEMENTS

30.04.91. **Miquel Genovart Amorós.** Fill de Miquel i Francesca.
03.12.91. **María del Rosario Llaneras Mestre.** Filla de Vicente i Margarita.
11.12.91. **Ana Massanet Sureda.** Filla de José i Juana María.
12.12.91. **Jordi Cabrer Adrover.** Fill d'Antoni i Maria Teresa.
14.12.91. **Miquel Pastor Gelabert.** Fill de Miquel i Margalida.
14.12.91. **Angela Rosselló Gili.** Filla de Seraffin i Catalina.
19.12.91. **Miquel Gili Cursach.** Fill de Francisco i Francisca.
20.12.91. **Mateo Nicolau Carrió.** Fill de Jaime i Catalina del Pilar.
28.12.91. **Joan Alzamora Bote-lla.** Fill de Joan i Isabel.

Rectificació: Al número anterior hi ha una equivocació en el capítol de naixements. El nom Antonio Llabrés Massanet havia de ser **Antonio Llabrés Gil.**

MATRIMONIS

30.11.91. **Andrés Bauzá Gelabert** amb **Adela Romero Grillo.**
01.12.91. **Bartomeu Ginard Palou** amb **Rosa Llodrá Sansaloni.**

01.12.91. **Joan Carrió Màs** amb **Miquela Terrassa Cabrer.**
07.12.91. **Francesc Barbón Sureda** amb **Francesca Ferriol Colomar.**
14.12.91. **Pedro Ginard Perelló** amb **Maria Angela Andreu Amorós.**
21.12.91. **Jesús Angel Merenciano Griñán** amb **María Lourdes San Cristóbal Muñoz.**
28.12.91. **Carlos Torres Ribot** amb **María Angeles Sancho Car-do.**

DEFUNCIONS

30.11.91. **María Femenías Lliteras.** C/ Hort, 11. 95 anys.
02.12.91. **Bàrbara Ginard Lliteras.** C/Sol, 5. 92 anys. a) Maia.
03.12.91. **Antoni Flaquer Perelló.** C/ Gran Via, 27. 86 anys. a) Porro.
17.12.91. **Joan Escanellas Servera.** C/ Figueras, 33. 83 anys. a) De Son Not.
25.12.91. **Magdalena Esteva Amorós.** C/ Son Servera, 13. 97 anys. a) Terres.
27.12.91. **Antònia Lliteras Femenías.** C/Batlessa, 16. 79 anys. a) De Sa Porrassa.
30.12.91. **Bartomeu Escanellas Servera.** C/ Sorteta, 29. 76 anys. a) de Son Not.

ANY 1991. RESUM DE LA POBLACIO. REGISTRE CIVIL D'ARTA.

TOTAL POBLACIO

anys	habitants
1960	5401
1970	5459
1980	5620
1991	5716

MATRIMONIS

anys	habitants
1987	42
1988	22
1989	45
1990	49
1991	38

MORTALITAT

anys	homes	dones	total
1987	26	36	62
1988	22	27	49
1989	25	34	59
1990	33	30	63
1991	29	39	68

NATALITAT

anys	homes	dones	total
1987	25	26	51
1988	39	31	70
1989	25	36	61
1990	30	32	62
1991	32	23	55

Taxa Bruta de Natalitat ... 9,6221 per mil.

Taxa Bruta de Mortalitat .. 11,8964 per mil.

Taxa Bruta de Nupcialitat . 6,6480 per mil.

Creixement Vegetatiu ..... -13.

PLUVIOMETRES DEL TERME D'ARTA				MES DE DESEMBRE DE 1991			
dies	SA CORBAIA	URBANA	ES PONT	S.MAGANET	ETS OLORS	S'ERMITA	COLONIA
diumenge 1		0,7	1		0,7		
dilluns 2	0,9	1,2		1	3,1	1,3	
dimarts 3	7,3	8,4	12	11,7	14,1	14,5	17
dimecres 4	3,1	8	7	3	2,8	6,3	1,5
dijous 5				2			1,5
dilluns 9	2,2	1,7	1	22,5	1,2	3,3	
dimarts 10	27,2	23,6	11	27,4	26,5	18	12,2
dimecres 11	15,5	20,3	13,4	7	33,1	9	3
dijous 12	10,1	2,6	25	14	1,2	3,5	15
divendres 13	9,5	5,8	5,2	4	10	10	6,5
dissabte 14	3,8	5,6	15	3,2	6,5	5,5	6
diurnenge 15	6,8	8,7	14,2	4	9,4	8,2	3,5
TOTAL MES	86,4	86,6	104,8	99,8	60,2	79,6	67,2
TOTAL ANY NATURAL	957,9	886,9	1008,8			885,4	689,2
TOTAL ANY AGRICOLA	346	317	470,4	277,5	424,4	269,1	250,9

Avui les receptes d'«El Dorado» Guillem Ferrer i Caterina Danús

En Guillem i na Caterina accediren a explicar-nos els detalls "secrets" de les receptes que els feren tan ben considerats entre la seva parròquia. La dels calamars és de na Caterina, les altres d'en Guillem. No els agrada això de "secrets", però diuen que tenien uns detallets...

Calamars a la planxa

El secret és que no són realment a la planxa, sinó que els posava dins una pella a poc foc perquè perdessin l'aigua i s'anassin daurant. Això sense oli, per ara, però sí amb un poquet de sal, prebe bo i dues gotetes de llimona. Fins que no estaven ben dauradets no hi afegia una mica d'oli. Després un parell de girades, fins que fossin ben cuïtets.

Quan els posava damunt el plat, hi afegia una picada d'all i julivert i hi abocava el suquet, l'oliet, que havia quedat dins la pella. Encara tenc la pella que feia servir a «El Dorado» [és la que surt a la foto] i encara els faig així.

Flam

Era el plat dolç principal, que el feia dins motllos individuals. No era d'ou perquè a la fonda n'havia de poder menjar tothom sense por que els caigués malament al fetge. La llet havia de ser de la més bona i la posava al foc amb canyella de canó, clovella de llimona i extracte de vainilla. D'aquest extracte sempre he procurat tenir-ne, però no se'n pot abusar.

Primer, però, convé preparar el sucre per posar dins els motllos abans d'abocar-hi el flam calent. S'ha de fer dins una greixonera de fang a foc

lent. Quan ja és ben cremat hi afegesc un poquet d'aigua perquè no quedi tan espès i, aquest és un detall, dues cullerades de cafè líquid.

També abans s'ha d'haver preparat el flam. El meu secret era la mescla: tres parts de Flan Chino El Mandarín i una de Flan Potax. Ho mesclava amb un poc de llet i remenava ben remenat.

Quan la llet comença a bullir hi afegim el flam que hem mesclat amb una mica de llet. Ha de bullir cinc minuts grossos, remenant sempre perquè no s'aferri. Després ho anam abocant dins els motllos on ja hi ha el sucre cremat i ho deixarem refredar.

Sempre l'han trobat molt bo.

Llet freda

La llet més bona és la de vaca i si ha de ser de botella, millor que sigui llet sençera. Hi afegim canyella de canó, clovella de llimona, sucre... al gust... Els detalls eren que jo, per una part, hi afegia aquest extracte de

vainilla que he dit (el me duia un viatjant que venia a ca nostra), i per l'altra, hi afegia un poc de llet condensada. La posava al foc i la feim bullir, ben bullida.

Després la deixam descansar tot un dia, abans de ficar-la dins la congeladora, on la tendrem fins que estigui mig glaçada.

Conyac cremat

És important fer-lo dins una greixonera de test, i la cullera, o cullerot, que sigui de fusta. Si no, no resulta. El conyac ha de ser bo. Un canonet de canyella, grans de cafè sense moldre, sucre i clovella de llimona.

Es posa damunt el foc i quan és ben calent s'encén i es va remenant amb la cullereta fins que el sucre s'espesseïsquí com a xarop. Llavors s'ha de tapar amb una cobertora perquè s'apagui. S'ha de beure calent amb tassa de test.

ELECTRODOMESTÍCS ALQUILER DE PELICULAS

FAX 83 52 70
TEL. 83 61 80

TELYCO
Telefónica y Comunicación
GRUPO TELEFONICA

FAX
TELEFONOS

De La Colònia

(Andreu Genovart)

Tallada l'entrada principal al poble

L'entrada principal a la Colònia, la que dona al carrer Major, fa més d'un mes que està tallada al trànsit. La causa que impedeix arribar fins al poble per la carretera normal es deu a les obres de conducció de l'aigua potable. El que més ha molestat la gent ha estat el fet que no hi hagi cap tipus de senyalització a l'altura de la baixada de la urbanització de Montferrutx, indicant que el creuer de més avall està tallat.

Aquesta manca de senyalització ha fet que moltes persones que no saben que hi hagués obres s'han trobat amb les barreres pels morros i han hagut de girar en rodó cap a la baixada d'abans del cementiri o bé tirar endavant per arribar al poble per la camada de Ca'n Blanc, camí que no coneixen la majoria d'externs que visiten la Colònia.

El que resulta més incompreensible és que es mantengui el tram de l'entrada principal tancat tant de temps i sense fer-hi res. Feren la síquia i allà es va quedar. La gent del poble es demana a veure si no podien haver actuat amb la mateixa rapidesa amb què es va tancar la síquia principal al seu pas per la davallada de Montferrutx o del cementiri.

Per altra banda molts dels rètols de trànsit han estat tapats a causa de la circulació de maquinària pesada la qual cosa fa que ara surtin cotxes de per tots els costats per lo que convé circular amb molta prudència per tal d'evitar accidents.

L'edifici municipal quasi a punt

Aquests dies es compleix un any des que s'iniciaren les obres del local municipal, unes obres que tenien un plaç d'execució fins el 30 d'abril de l'any passat i que encara no estan acabades. L'edifici en qüestió s'està construint a un cantó de la plaça de Sa Bassa d'En Fasol a càrrec de l'Empresa Danús Riera S.L. i les obres foren adjudicades per 10.850.000 pessetes. Segons sembla no es volen dir massa els motius d'aquest retard, almanco els que ens han dit fan rialles. La impressió és que l'empresa constructora li ha fet un gol a l'Ajuntament.

Parlant clar s'entenen

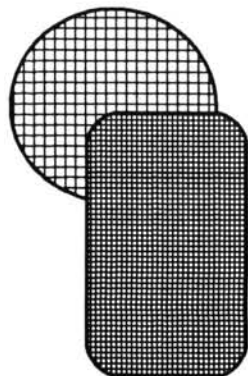
"Parlant clar s'entenen", aquest és el títol del sàinet que posà en escena el Grup de Teatre Colonier el passat dia dels Reis. Després d'un parell d'anys d'inactivitat el grup reaparagué sobre l'escenari del local del Centre Cultural fent passar un agradable capvespre al públic que va omplir de gom a gom la sala, tant, que fou necessari repetir l'obra el mateix dia en una sessió vespertina.

Com a complement hi hagué una inesperada actuació d'un duo format per Salvador Martí tocant l'orgue electrònic i en Joan Forteza (fontaner) com a cantant. Aquest fou l'estrella de l'actuació que va fer riure i aplaudir el públic assistent. Certament fou un regal del dia dels Reis.

Paralitzades les obres de la carretera Artà-Port d'Alcúdia?

Les obres de paviment i nou traçat de la carretera C-712 d'Artà al Port d'Alcúdia estan pràcticament aturades. Des del creuer de la Colònia fins al de Petra en el torrent de Na Borges el pis és molt irregular amb fang o pols, segons les condicions climatològiques. Lo pitjor és que es mantén aquest bocí d'aquesta manera des de finals de l'estiu. Així mateix de tant en tant es veu un camió que escampa grava i una màquina que l'aplana, però res més. Segons sembla, el motiu d'aquesta aturada és que l'empresa constructora no reb diners, la qual cosa no sembla lògica si es té en compte que fa temps les obres foren aprovades i adjudicades.

La queixa dels coloniers és ben concreta: per a qualsevol desplaçament que no sigui la zona d'Artà han de passar necessàriament per aquest tram. No es podria fer un esforç i asfaltar almanco fins a Na Borges? Quan unes obres d'aquesta envergadura es paralitzen, l'actitud del ciutadà és callar i mirar perquè es veu impotent o no sap on acudir. L'Ajuntament o Obres Públiques, no poden mirar quina és la causa de l'anomalia i aportar-hi solucions?. De moment, mentre aquestes no arribin, els coloniers se seguiran "entrenant" per aquesta carretera i tal volta alguns l'any que ve participin al París-Ciutat del Cap.

HIPICA

Les carreres

La crònica d'aquesta setmana ha de començar per les festes i hem de dir que el dia 25 a Manacor no hi va haver cap classificació artanenca. En general totes les festes han estat magres per a les bísties artanenques. El dia 26 a Son Pardo es produïa a la IV carrera concertada per segona categoria la victòria de **Quick Lui** de la quadra Es Pou d'Es Rafal a 1'22'7. A la sisena el tercer fou **Regent du Pre** a 1'22 i és un dels cavalls hospedats a Artà. Tots dos foren conduïts per Damià Ginard.

El 28 de desembre de l'any 1991 passarà a la història del trot i no per cap innocentada sinó pels diferents rècords batuts a l'hipòdrom de Manacor. Cal dir que la distància de la reunió era de 1700 m.

A la primera carrera de foment a la línia d'arribada fou la manacorina **Reina d'Isigni** a 1'23'4 i segon **Rigoletto** que, reapareixia després d'un parell de mesos d'inactivitat, de mans de Bartomeu Estelrich a 1'23'8, per tant rècord històric a la categoria

foment. Com a dada significativa assenyallem que el tercer classificat fou **Rancho Andaluz** a 1'29.

A la segona carrera **Morellet** demostrava el seu bon moment de forma entrant 4rt. a 1'26'1.

A la sisena carrera **Rameau du Scion**, cavall francès de la plantilla palmesana conduït per Joan Amorós feia 2n. amb una ajustadíssima arribada amb el danès **Kato Odd**. Els dos rodaren a 1'20'9.

I a la setena carrera **Castanyer**, a punt de complir els 14 anys, feia 2n. a mans de Biel Pascual i batia el seu rècord dins Manacor i el 2n. de la seva història a 1'24'3.

El diumenge dia 5 de gener a Palma tan sols **Rameau du Scion** fou conduït per Antoni Amorós que fou 5è. a l'arribada.

I el dilluns dia 6 de gener a

Manacor 22 cavalls d'Artà i un menat per un artanenc, **Notepares**, per Joan Josep Cladera que no es va classificar.

Els resultats foren magríssims: cap primer lloc, 1 segon lloc (**Panyora** a 1'26'4 que fou superada per la discutida i pitada **Japonata** pel seu trot irregular), 2 tercers **S'Estelat** que debutava a 1'47'6 i **Junita** a 1'36'7, 1 quart **N'Arta** a 1'34'6, 10 no col·locats i 8 distanciaments.

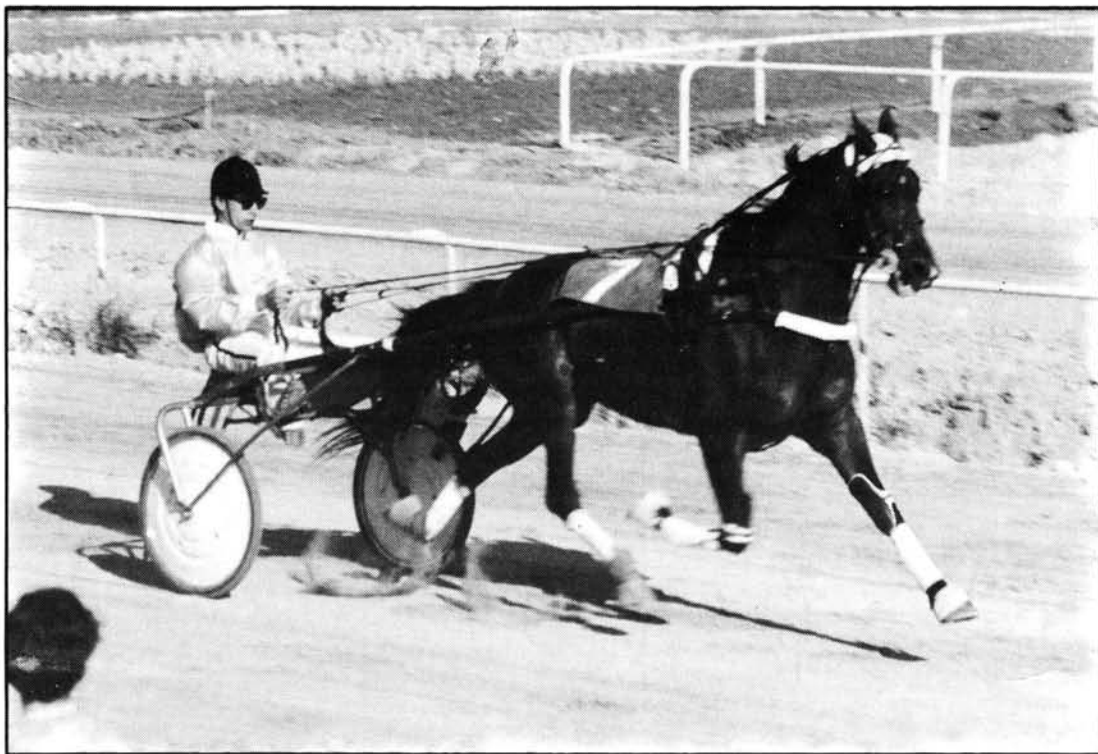
Al capítol d'adquisicions podem parlar dels germans Fuster Servera que tornaren adquirir **Marta de Courcel**.

Manacor i la quadra Sa Font Calenta ha hospedat la ciutadana **Sibelle d'Azur** a l'1'21.

Notícies

Amb caràcter de notícies hem de comentar la lesió de **Tornade of Frnace** que diuen si o no serà destinada a la reproducció.

També el fet que va commoure a tot Artà el dimecres dia 8. Ens referim a la mort d'un cavallista d'arrels, Toni Sancho, més conegut per Toni Crespi, el preparador de la quadra Es Pou d'Es Rafal. Ens va deixar i serà una pèrdua insubstituïble dins el

També la quadra Son Catiu (Mateu Vicenç i Jordi Caldentey) han venut el francès **Osman** per adquirir el poltre nascut a Artà **Too Dollar** (Labrador de Thoury - Joya Bois).

Hospedatge de cavalls

Hem de parlar d'un fenomen que darrerament passa dins Artà, que és l'hospici de cavalls forans a quadres artanenques. Un exemple clar és **Liebre O** (el seu propietari és Tomeu Torres, descendent d'Artà, però resident a Sineu) i és hospedada per la quadra Sa Font Calenta. També la quadra de les germanes Massanet ha hospedat a temporades el francès **Quilt de Bellevue**. Recentment la quadra Es Pou d'Es Rafal ha hospedat el francès **Regent du Pre** que pertany a les quadres Jorban de

món dels cavalls. Ell a lo millor va esser el màxim responsable dels diferents èxits de **Nostro VX** (G.P.N., Campió de Campions...), **E. Marisol** (rècord nacional de Km llançat...), **Morellet**, **Quick Lui**, **Regent du Pre** ... i un caramull més. I de la darrera que havia fet debutar a Son Pardo, **Tudosa VX**, de la qual deia que amb un any i mig la podria dur a prendre cafè a qualsevol lloc d'Artà. Artà ha perdut un mestre de les bísties. Adéu, Toni, fins sempre.

Chaude Fontaine II

Peu per a la foto

Castanyer, un valent de 14 anys

BASQUET

EL DORADO-ARTA, 43 LLUCMAJOR, 21

Una diferència de vint punts al final del partit demostra la superioritat de l'equip local durant tots els minuts de joc. Si bé no era un dia per a floritures, ja que el vent dificultava el joc dels equips, sempre les artanenques, més concentrades en el joc, no deixaren perdre l'oportunitat de sumar una altra victòria.

EL DORADO-ARTA, 58 BASQUET INCA, 49

Gran partit el jugat el diumenge dia 29 a les pistes de Na Caragol. Es decidia el tercer lloc de la taula classificatòria, per això la igualtat dels dos equips fou la causa d'un joc espectacular i vibrant.

La diferència de punts durant el partit era mínima, deixant sempre incert el resultat final. Amb una bona defensa i un gran encert de cara a la cistella l'equip EL DORADO arribà al final del partit amb un avantatge de nou punts sobre l'equip d'Inca.

Amb aquestes dues victòries aconseguides en les dues darreres jornades, EL DORADO-ARTA està classificat en quart lloc després dels tres equips de segona divisió JOVENT, JUV. MARIANA i C. CALVIA. Esperen acabar aquest torneig en quart lloc encara que ja es preparen per als partits més importants de la lliga que començarà a finals de gener.

A.G.

BASQUET SENIOR MASCULI

SANIMETAL, 48 PORRERES, 69

SANIMETAL, 54 SA POBLA, 62

ESCOLAR, 66 SANIMETAL, 67

Malament continuaven les coses per a l'equip fins que arribà la sorprenent victòria dins Capdepera.

Davant el Porreres la igualtat en el marcador predominà durant la primera part. Però a la segona els visitants dominaren en tot moment i aconseguiren un ample avantatge al seu favor.

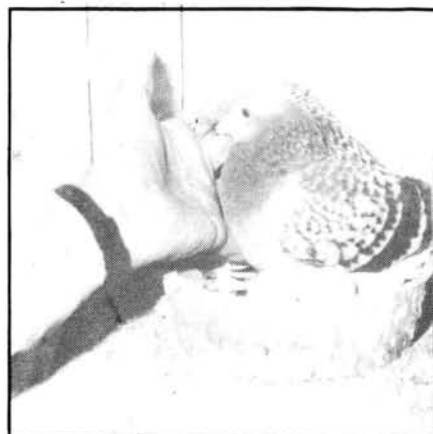
En el partit contra Sa Pobra els visitants anaren en tot moment

Colombòfilia

Els coloms artanencs comencen a volar sobre la Mediterrània

La sèrie d'amollades des de punts diferents de la nostra illa ja arriba a la seva fi. Dia 1 de febrer està programada una amollada des d'Eivissa, d'un total de sis que es faran des d'aquella illa i que serviran com a preparació als grans vols des de la península.

El concurs, que entre els socis del Club Colombòfil es coneix com a **terrestre**, ofereix aquests resultats:

15.12.91

Coll de Sa Grava

1. Riera-Ginard
2. Biel Garau
3. Artur Nicolau
4. Obrador-Obrador
5. Col·legi Na Caragol (equip Biel Cursach)
6. Toni Salom
7. Col·legi Na Caragol (equip Grup de Nines)
8. Col·legi Na Caragol (equip Jaume Ginard)
9. Joan Gili

22.12.91

Algaida

1. Pep Bauçà
2. Toni Gili
3. Col·legi Na Caragol (equip Grup de Nines)
4. Biel Garau
5. Artur Nicolau
6. Obrador-Obrador
7. Riera-Ginard
8. Col·legi Na Caragol (equip Biel Cursach)
9. Joan Gili
10. Toni Salom
11. Col·legi Na Caragol (equip Jaume Ginard)

29.12.91

Coll de Xorriço

1. Pep Bauçà
2. Toni Gili
3. Biel Garau
4. Joan Gili
5. Artur Nicolau
6. Obrador-Obrador
7. Col·legi Na Caragol (equip Jaume Ginard)
8. Toni Salom
9. Col·legi Na Caragol (equip Biel Cursach)
10. Riera-Ginard

5.1.92

Coll de Xorriço

1. Artur Nicolau
2. Pep Bauçà
3. Riera-Ginard
4. Toni Gili
5. Biel Garau
6. Col·legi Na Caragol (equip Grup de Nines)
7. Col·legi Na Caragol (equip Jaume Ginard)
8. Obrador-Obrador
9. Col·legi Na Caragol (equip Biel Cursach)
10. Joan Gili
11. Toni Salom

Tomeu Ginard

davant en el marcador. Només una petita reacció local en els darrers minuts va impedir que el resultat no fos més abultat.

I en la visita a la pista de l'Escolar es produí la sorpresa. Ja en un principi ningú no donava res per la victòria i menys encara quan en la segona part es perdia per més de 10 punts. Però arribà la reacció i fou a falta de 3 segons quan en T. Gili amb

dos tirs lliures convertits donà la victòria al Sanimetal.

Esperem que aquesta darrera victòria dins la pista dels eterns rivals serveixi per encoratjar als jugadors de cara a propers enfrontaments.

P. Vaquer Brunet.

Associació Ornitològica

foto Infante

El Concurs Ornitològic d'Artà, que s'ha duit a terme durant els dies 21, 22 i 23 de desembre a Sa Central, ha posat punt final a la temporada de concursos d'ornitologia a nivell regional (queden pendents el Nacional i el Mundial).

Els resultats per als criadors locals han estat molt bons, bastant superiors als de l'any passat, cosa que ens pareixia impossible. Això demostra que la cria de canaris a Artà va en constant augment.

La relació de premis es la següent:

FUTBOL BASE.

JUVENILS:

Artà, 3 - Campanet, 0

CADETS:

Avance, 1 - Montuïri, 2
Sallista, 5 - Avance, 1

INFANTILS:

Margaritense, 0 - Avance, 4

BENJAMINS:

Pto. Cristo, 0 - Avance, 0
Avance, 5 - Escolar, 1

A Manacor:

1r. Rafael Cruz. Postura lleugera (Raça Espanyola).

2n. Mateu Cantó. Lipocroms amb factor (Roig Mossaic).

2n. Mateu Cantó. Disseny, per equips (Lizard).

A Marratxí:

1r. Jaume Sureda. Blancs recessius, per equips.

1r. Mateu Cantó. Melanics sense factor, per equips. (Agata Opal Plata Recessiu).

A Inca:

1r. i Gran Premi Especial. Mateu Cantó. Disseny per equips (Lizard).

1r. Rafael Cruz. Híbrids (cardenalet i canari).

A Palma:

1r. Rafael Cruz. Híbrids. (cardenalet i canari).

2n. Tolo Vives. Híbrids. (cardenalet i canari).

3r. Tolo Vives. Híbrids. (cardenalet i canari).

1r. Mateu Cantó. Melanics amb factor (Isabela Satiné Roig Mossaic).

2n. Mateu Cantó. Melanics sense factor, equips (Agata Opal Plata Recessiu).

3r. Mateu Cantó. Lipocroms amb factor, equips (Marfil Rosa Roig Mossaic).

A Artà:

3r. José Peraita. Blanc Recessiu.

3r. Jaume Sureda. Blanc Recessiu, equips.

3r. Mateu Cantó. Melanics sense factor (Agata Opal Plata).

1r. Mateu Cantó. Melanics sense factor, equips (Agata Opal Plata).

1r. Mateu Cantó. Melanics amb factor (Isabela Satiné Roig Mossaic).

2n. Mateu Cantó. Melanics amb factor (Isabela Satiné Roig Mossaic).

2n. Antonio Pérez. Lipocroms amb factor (Roig).

3r. José Peraita. Lipocroms amb factor, equips (Roig).

2n. Mateu Cantó. Disseny, equips (Lizard).

1r. Antonio Pérez. Híbrids (canari i cadenera).

2n. Rafael Cruz. Híbrids (canari i cardenalet)

GRAN PREMI DONAT PER L'EXCEL·LENTÍSSIM AJUNTAMENT D'ARTA. Mateu Cantó. Melanics sense factor, equips.

C. D. Artà, equip de Juvenils.

Centre 2000-U

D'esquerra a dreta. Drets: **B. Galmés, G. Gili, A. Oliver, J. Mascaró, J. Sureda, Dioni, Sebas, Vicens, T. Brunet** (entrenador), **P. Galán**.

Acotats: **P. Ginard, M. Genovart, Ll. Mestre, B. Nicolau, P. Moll, T. Oliver i T. Arto**.

FUTBOL

ARTA, 4 - SOLEDAD, 2

L'acomiadament de l'Artà de l'any 1991 davant la seva afició fou immillorable, amb una victòria lluent, merescuda i de bon joc. Un jugador a destacar, Damià Serra, que fou el protagonista de tres gols.

Primera part molt entretinguda encara que les oportunitats foren escasses. En el terreny de joc, dos equips ben col·locats realitzant un gran joc en el centre del camp amb un toc de pilota ostentós. Malgrat tot, com hem dit abans, les oportunitats foren escasses i l'aficionat de mica en mica s'avorria per manca de gols. S'arribà al final de la primera part amb empat a zero.

La segona meitat seria tot el contrari. Més efectivitat en el joc amb més braó,

pressionant en tot moment sobre l'equip visitant, que es limitava a veure-les venir.

El juvenil Serra, que debutava en el primer equip, fou rellevat per en Toni Nadal que demostrà que no és jugador de banqueta donant més mobilitat a l'equip. A partir d'aquí, en Toni i en Damià donarien molts mals de cap a la defensa contrària. A rel d'aquesta pressió, en el minut quinze, arribà el primer gol del partit amb un centre d'en Toni Nadal a en Damià que, evitant un possible fora de joc, es plantà tot sol davant el porter i mentre aquest sortia a la desesperada, fora deixar que la pilota toqués a terra, la col·locà per damunt, fent inútil l'estirada del porter.

En el minut vint-i-cinc el mateix jugador marcaria el segon gol per a l'Artà aprofitant una errada grossa del defensa

en l'intent de donar la pilota al seu porter. En Damià, molt oportú, la controlà i amb un fort xut marcà el segon gol del partit i del seu compte goleador.

La jugada del tercer gol seria sens dubte la més destacada del partit altre cop amb en Damià de protagonista. Minut trenta. Jugada personal d'en Damià, roba una pilota en el centre del camp, dribla dos contraris, es planta tot sol davant el porter i amb un xut ras i fort envia la pilota dins la porteria. Aquesta jugada fou molt aplaudida per l'aficionat artanenc.

Cinc minuts després arribaria el quart gol artanenc i aquest pic al marcaria un altre jugador destacat, Toni Nadal.

Però a rel d'aquest gol, l'equip artanenc es relaxà una mica. En Julià fou rellevat i aquest canvi es notà una mica en la defensa, i l'equip visitant creà més

BAR - RESTAURANTE

BAR-RESTAURANTE ES PINS

patrocina

Especialidad

Cocina

Mallorquina

**TROFEU A L'ESPORTIVITAT DEL
C. D. ARTA**

Lliga de 1ª Regional, temporada 1991-92

Classificació:

Bartomeu Cursach	26 punts.	Sebastià Massanet	4 punts.
Bartomeu Quetglas	16 punts.	Joan Nadal	4 punts.
Joan Martí	12 punts.	Pere Ginard	3 punts.
F.J. Remacho	12 punts.	Damià Serra	3 punts.
Jeroni Bisbal	8 punts.	Eloi Serrano	3 punts.
Julià Massanet	8 punts.	Sebastià Ginard	2 punts.
Miquel Planisi	6 punts.		

C/. Ciutat, 49
07570 Artà

Tel 83 64 61

ES PINS

C. D. Artà, equip de Primera Regional

Centre 2000-U

D'esquerra a dreta. Drets: B. Quetgles, J. Massanet, J. Bisbal, D. Serra, M. Sureda, J. Martí, B. Riera, N. Riera (entrenador).

Acotats: R. Piris, S. Massanet, B. Cursach, J.L. Serra, T. Nadal, J.F. Remacho i P. Galán.

oportunitats de gol.

En el minut 40 el Soledad acursaria distàncies marcant el quatre a un. Tres minuts després marcaria el seu segon gol.

Resumint, partit jugat amb ganes i amb victòria merescuda per part de l'Artà amb una segona part esplèndida i dos jugadors a destacar, Damià Serra i Toni Nadal, que acomiadaren l'afició deixant-la contenta i convençuda.

PT. POLLENÇA, 6 ARTA, 0

Començà la segona volta i l'Artà ençatà l'any nou amb derrota. Sis gols li endossà el Pt. de Pollença.

Per altra part cal dir que l'equip artanenc només comptava amb tretze jugadors, tres dels quals juvenils.

Sembla que l'Artà, abans de començar

el partit, ja el donava per perdut, cosa que possiblement no hagués passat - segons opinions dels aficionats artanencs- si l'equip hagués comptat amb tots els seus titulars. Les baixes influïren molt tot i que, sens dubte, els qui jugaren ho feren el més bé possible i amb coratge, però l'equip rival sempre els fou superior. El resultat parla per si mateix.

S'arribà al descans amb el resultat de dos gols a zero. Donades les circumstàncies aquest resultat no semblava massa sobrat, encara que l'Artà jugava al màxim de les seves possibilitats.

A la segona part l'equip artanenc posava més curolla per poder acurçar el resultat. Però, com hem dit abans, l'equip local era superior, en totes les línies. Dominà tot el partit i marcà quatre gols

més.

Unes de les baixes importants -alienes a l'esport- foren la d'Antoni Nadal i la d'en Julià. També hem de dir que en Damià es va lesionar durant un entrenament i no va poder jugar. No cal dir que les baixes eren prou importants per enfrontar un partit que tal vegada s'hagués pogut guanyar.

L'Artà en aquests moments es troba en el desè lloc de la taula amb quinze punts, net de positius i negatius, a onze del líder At. Rafal i a nou del cuer Sancelles.

Demà dia 12 l'Artà visita el Port de Sóller. Com que el partit s'ha de jugar el matí, i per evitar haver-se d'aixecar a les set, l'expedició partirà avui capvespre per romandre, concentrada, al Port.

PIZZERIA-RESTAURANTE EL MESON

patrocina:

TROFEU AL MAXIM GOLEJADOR DEL C.D.ARTA

Lliga de 1ª Regional, temporada 1991-92
classificació:

PIZZERIA-RESTAURANTE
EL MESON

EIS CAFE

CASA CRISTOBAL I

PLAYA DE CANYAMEL

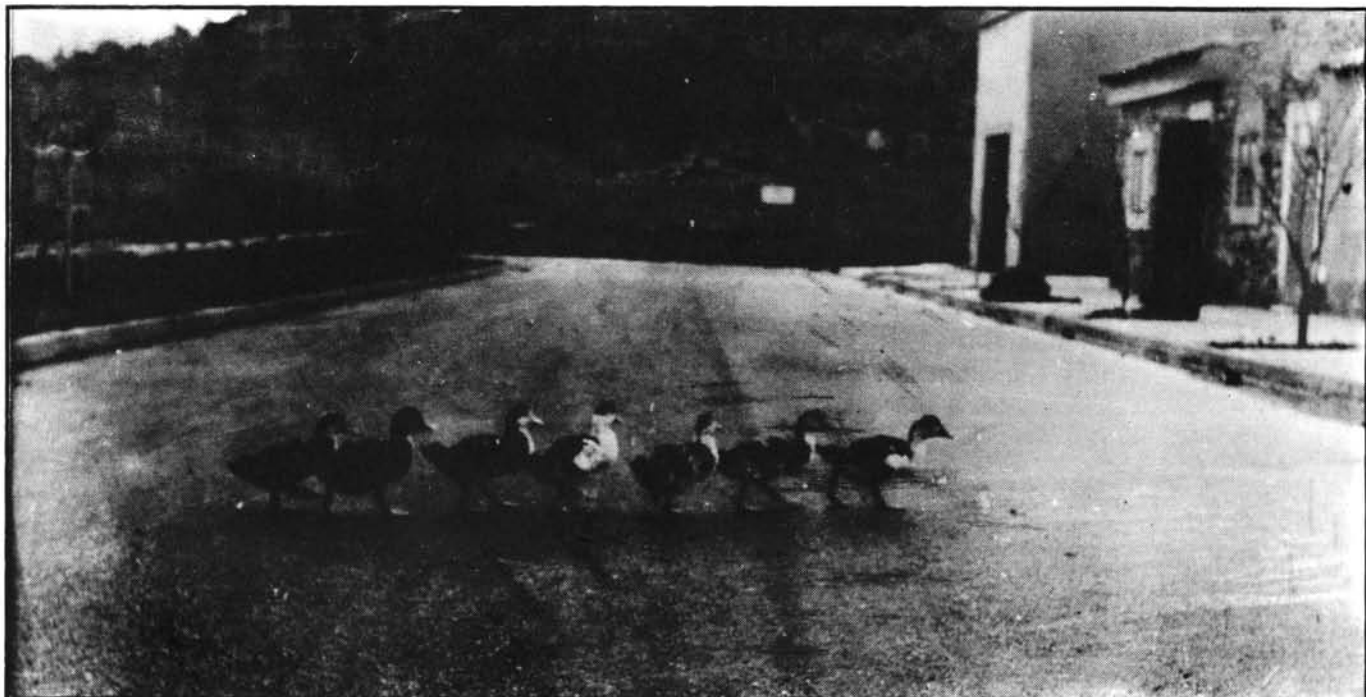
Damià Serra
Bartomeu Cursach
Antoni Nadal
Joan Nadal

7 gols.
4 gols.
3 gols.
3 gols.

Sebastià Ginard
Miquel Planisi
J. Forteza
J. L. Serra (juvenil)

2 gols.
2 gols.
1 gol.
1 gol.

Es Racó

La fotografia que avui duim a aquesta secció de la pàgina que tanca la revista és bona per una parell de motius.

Primer perquè és d'una artista jove, Maria Antònia Santandreu Massanet. Estudia tercer de BUP a l'Institut i, amb altres alumnes, va participar al concurs marató que s'hi organitzà a la festa de final d'any. Altres amigues seves la revelaren i en tragueren aquesta còpia, que merescué premi.

També per l'encert del tema, amable, adequat per tancar.. Qui

havia d'anar a cercar, allà, una imatge bella? Els lectors ja deuen haver endevinat on és aquest escenari... sí, és el carrer central de l'estació depuradora d'aigües, a Na Borrassa. La muntanya truncada del fons és, efectivament, Sant Salvador. Les set anneretes són la segona generació de les que inauguraren l'estació. S'hi deuen campar bé sicrientant. Viuen a les darreres basses on l'aigua comença a tornar neta.

I on devien anar, tan compostetes, tan arregladetes?

ENDEVINETA

de Pere Xim

Solució a la darrera publicada:
La gasolina

Els vivien en es camp en sa nit i en de dia, s'animalet el seguia a darrera i a davant, menjaven el que tenien i així, anaven passant. Quan a la vila venien ells ben fort s'enredonien i llavors se'n tornaven emprendre el seu xamp.

Solució al proper número

Els Gorans

PIRIS & ESTELRICH

TORNAREM EL DIA 25/I